

POSTANOWIENIE

Dnia 24 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosław Sadowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Aleksander Stępkowski

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie ze skargi P. P.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Rzeszowie w sprawie o sygn.
II AKo 34/22,

po rozpoznaniu na posiedzeniu bez udziału stron w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej
i Spraw Publicznych w dniu 24 kwietnia 2024 r.,

1. pozostawia skargę bez rozpoznania;

**2. zwalnia skarżącego od kosztów postępowania obciążając nimi
Skarb Państwa.**

Aleksander Stępkowski

Mirosław Sadowski

Paweł Wojciechowski

UZASADNIENIE

Pismem z 6 grudnia 2023 r. P. P. (dalej: „skarżący”) wniósł skargę na
przewlekłość postępowania toczącego się przed Sądem Apelacyjnym w Rzeszowie
o sygn. akt II AKo 34/22 w sprawie z wniosku o wznowienie postępowania o sygn.
akt II K 237/17.

Skarżący wniósł o:

1. stwierdzenie przewlekłości postępowania z wniosku o wznowienie
postępowania;

2. zalecenia aby Sąd Apelacyjny rozpoznał sprawę w najszybszym możliwym terminie;
3. zasądzenie od Skarbu Państwa adekwatnej sumy pieniężnej za przewlekłość postępowania.

W uzasadnieniu pisma skarżący podniósł, że złożył wniosek o wznowienie postępowania sprawy o sygn. akt II K 237/17- dwa lata temu. Skarżący argumentował, iż Sąd Apelacyjny w Rzeszowie podejmował jedynie czynności badania jego stanu majątkowego wobec nieuwzględnienia zwolnienia go z kosztów sądowych w tej sprawie. Skarżący podniósł, iż jego sytuacja materialna jako osadzonego jest zmienna, zaś każdy kolejny dzień zwłoki działa na jego niekorzyść. Skarżący podniósł, iż przed Sądem Rejonowym w Łańcucie toczy się postępowanie o wydanie nowego wyroku łącznego pod sygn. II K 152/22, pouchyleniu przez Sąd Okręgowy w Krośnie prawomocnego wyroku łącznego, wyrokiem pod sygn. II Ko 203/21, jednakże jest ono wstrzymane z uwagi na fakt, iż akta sprawy znajdują się aktualnie w Sądzie Apelacyjnym w Rzeszowie, zaś uprzedni stan prawny wykluczał łączenie kar już odbytych.

Skarżący pismem z dnia 31 stycznia 2024 r. (data nadania k.11) złożył również wniosek o zwolnienie z opłaty od skargi, argumentując, iż nie posiada on majątku ruchomego i nieruchomego, w tym stałych dochodów. Skarżący podniósł, iż posiada zobowiązania alimentacyjne w kwocie 850 zł miesięcznie, zaś obecnie kumuluje środki na spłatę grzywny zasądzonej przez Sąd Rejonowy w Jarosławiu w sprawie pod sygn. II K 490/15.

Odpowiedź na powyższą skargę wniósł Prezes Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie (dalej: „uczestnik postępowania”), wnosząc o jej oddalenie.

W uzasadnieniu uczestnik postępowania wskazał, iż sprawa z wniosku obrońcy skazanego P. P. o wznowienie postępowania zakończonego wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Nisku z dnia 2 października 2019 r., sygn. akt II K 247/18 (utrzymanym w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu z dnia 27 lutego 2020 r., sygn. akt II Ka 377/19) zarejestrowana została w Sądzie Apelacyjnym w dniu 24 marca 2022 r.

Uczestnik postępowania przedstawił następujący stan faktyczny sprawy.

Przedmiotowy wniosek obarczony został brakiem formalnym, polegającym na nieuiszczeniu opłaty od wniosku w kwocie 150 zł. Postępowanie wznowieniowe na etapie usuwania przedmiotowego braku formalnego w istocie trwało relatywnie długo, jednakże wynikało to m. in. z niekonsekwencji po stronie skarżącego.

Początkowo skazany ubiegał się (za pośrednictwem swojego obrońcy) o zwolnienie go od opłaty od wniosku o wznowienie postępowania, jednakże postanowieniem z dnia 19 grudnia 2022 r. tut. Sąd Apelacyjny przedmiotowego wniosku nie uwzględnił. Zażalenie obrońcy skazanego na to postanowienie przedstawione zostało Sądowi Najwyższemu, który postanowieniem z dnia 9 marca 2023 r., sygn. akt III KZ 5/23, stwierdził swoją niewłaściwość i przekazał zażalenie do rozpoznania przez Sąd Apelacyjny w Rzeszowie. W rezultacie tut. Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 26 czerwca 2023 r. utrzymał w mocy postanowienie Sądu I instancji, stwierdzając wówczas, że już w dniu 29 grudnia 2022 r. opłata w kwocie 150 zł została uiszczona, a dowód jej wpłaty zalega w aktach sprawy.

Od tamtej pory postępowanie uległo przyspieszeniu, czego wyrazem było zarządzenie upoważnionego sędziego Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 21 lipca 2023 r. o przyjęciu wniosku o wznowienie postępowania i doręczeniu go Prokuratorowi Rejonowemu w Nisku celem złożenia pisemnej odpowiedzi na wniosek. Odpowiedź taka złożona została w dniu 7 sierpnia 2023 r., zaś prokurator wniósł o oddalenie wniosku i uznanie go za bezzasadny, stojąc na stanowisku, że orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o częściowej niezgodności art. 87 § 1 k.k. z Konstytucją RP nie oznacza konieczności automatycznego wznowienia postępowania o wydanie wyroku łącznego w tych wszystkich sprawach, w których zakwestionowany przepis stanowił jedną z podstaw rozstrzygnięcia.

Następnie w dniu 24 października 2023 r. do tut. Sądu Apelacyjnego wpłynęło pismo skazanego P. P., w którym poinformował on, że w sprawie II Ko 203/21 Sądu Okręgowego w Krośnie doszło do wznowienia postępowania w sprawie o wydanie w dniu 26 stycznia 2018 r., sygn. akt II K 237/17 wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Brzozowie, który był objęty wyrokiem łącznym Sądu

Rejonowego w Nisku z dnia 2 października 2019 r., sygn. akt II K 247/18. Tym samym pismem procesowym skazany poinformował także, że w sprawie II Ko 766/23 Sąd Rejonowy w Leżajsku zamienił mu na karę 30 dni aresztu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczoną przez tamten Sąd wyrokiem z dnia 15 maja 2018 r. w sprawie II K 92/18, który to wyrok również był objęty wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Nisku z dnia 2 października 2019 r., sygn. akt II K 247/18.

Celem sprawdzenia powyższych informacji Sąd Apelacyjny w Rzeszowie zwrócił się do Sądu Okręgowego w Krośnie i Sądu Rejonowego w Leżajsku o nadesłanie do celów dowodowych spraw o podanych przez skazanego P. P. sygnaturach. Jednocześnie nie czekając na odpowiedź tut. Sąd Apelacyjny przy piśmie z dnia 4 stycznia 2024 r. przedstawił akta sprawy Sądowi Najwyższemu z uwagi na skargę skierowaną przez P. P. w trybie przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1725).

Uczestnik postępowania uwypuklił, iż w świetle dotychczasowych ustaleń faktycznych poczynionych w toku postępowania wznowieniowego wiadomym jest, że uchyleniu lub zmianie uległy co najmniej dwa wyroki skazujące, które stanowiły podstawę wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Nisku z dnia 2 października 2019 r., sygn. akt II K 247/18. Dotyczy to wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Brzozowie z dnia 26 stycznia 2018 r., sygn. akt II K 237/17 (gdzie doszło do wznowienia postępowania i następczego uchylenia wymienionego wyroku łącznego - wyrokiem Sądu Okręgowego w Krośnie wydanym już w dniu 7 lutego 2022 r., sygn. akt II Ko 203/21), oraz wyroku Sądu Rejonowego w Leżajsku z dnia 15 maja 2018 r. w sprawie II K 92/18 (gdzie doszło do zamiany kary pozbawienia wolności na karę 30 dni aresztu w ramach tzw. „kontrawencjonalizacji” na podstawie art. 2a § 1 k.w. - postanowieniem Sądu Rejonowego w Leżajsku z dnia 5 października 2023 r., sygn. akt II Ko 766/23).

Jednakże w oparciu na normę art. 575 § 2 k.p.k. uczestnik postępowania wskazał, iż wyrok łączny objęty mniejszym postępowaniem wznowieniowym

stracił moc w momencie uchylecia pierwszego z wyroków stanowiących podstawę przedmiotowego wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Nisku.

Jak wynikało z pisma skazanego P. P. z dnia 19 października 2023 r., znał on treść art. 575 k.p.k. i był świadomy konsekwencji wynikających z treści tego przepisu. Co więcej, skazany i jego obrońca wiedzieli, że do uchylecia wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Brzozowie z dnia 26 stycznia 2018 r., sygn. akt II K 237/17 doszło już w dniu 7 lutego 2022 r., a więc jeszcze przed wszczęciem niniejszego postępowania wznowieniowego przed tut. Sądem Apelacyjnym.

Tym niemniej ani skazany P. P. jak, ani jego obrońca, nie dostrzegli potrzeby powiadomienia Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie o tej okoliczności, czyniącej przecież postępowanie wznowieniowe bezprzedmiotowym (a to wobec utraty mocy przez wyrok łączny objęty wnioskiem o wznowienie postępowania).

W przedstawionych powyżej realiach procesowych, w ocenie uczestnika postępowania, znaczenie ewentualnej przewlekłości jest żadne, gdyż zarówno skazany P. P., jak i jego obrońca wiedzieli, że wyrok łączny wskazany w postępowaniu wznowieniowym utracił moc jeszcze przed zarejestrowaniem niniejszej sprawy wznowieniowej w Sądzie Apelacyjnym w Rzeszowie, jednakże okoliczności tej nie ujawnili, przyczyniając się tym samym w istotny sposób do czasu trwania w istocie zbędnego dla nich postępowania wznowieniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skargę na przewlekłość wniesioną przez P. P. należy uznać za niedopuszczalną z mocy ustawy.

Strona może wnieść skargę na przewlekłość, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (art. 2 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość).

Przepis art. 3 ustawy o skardze na przewlekłość, określa zamknięty katalog postępowań, co do których możliwe jest wniesienie skargi na przewlekłość.

W katalogu tym nie zostało uwzględnione postępowanie w przedmiocie czynności sądu mających na celu wszczęcie postępowania wznowieniowego z urzędu. Przyjmuje się, że skarga na przewlekłość nie przysługuje na czynności sądu mające na celu rozpoznanie wniosku o wszczęcie postępowania wznowieniowego. Złożenie wniosku „sygnalizacyjnego” o wznowienie postępowania z urzędu, nie jest równoznaczne z wszczęciem postępowania w przedmiocie wznowienia postępowania (postanowienia Sądu Najwyższego z: 27 lipca 2012 r., KSP 8/12; 8 lipca 2015 r., KSP 8/15; 22 stycznia 2019 r., I NSP 53/18; 30 czerwca 2021 r., I NSP 40/21). Dotyczy to także sytuacji, gdy wniosek o wznowienie postępowania karnego został zarządzeniem sędziego dołączony do akt sprawy. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 marca 2005 r., SPW 2/05), zaś w realiach niniejszej sprawy, zarządzeniem z dnia 21 lipca 2023 r., sygn. II AKo 34/22, przyjęto wniosek skarżącego o wznowienie postępowania (pkt I.).

Sprawa o rozpoznanie wniosku o wznowienie postępowania z urzędu nie jest bowiem „sprawą” w rozumieniu art. 2 ustawy o skardze na przewlekłość czy art. 6 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 listopada 1950 r. (Dz.U. 1993, nr 61, poz. 284) w zw. z dyspozycją art. 1 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość. Trzeba podnieść, że de facto wznowienie postępowania ukierunkowane pozostaje na ponowne rozpoznanie i rozstrzygnięcie sprawy, która to została już prawomocnie osądzona. W powyższym zatem zakresie postępowanie wywołane wnioskiem o wznowienie postępowania z urzędu nie jest w żadnym razie (czy to w ujęciu przedmiotowym czy podmiotowym) nową sprawą, lecz jednak w dalszym ciągu jest rozpoznawaniem sprawy prawomocnie już rozstrzygniętej, skoro celem wnioskującego jest doprowadzenie do tego, aby sprawa prawomocnie rozstrzygnięta była rozpoznana na nowo. Orzecznictwo europejskie jest od dawna konsekwentne, że gwarancje z art. 6 Konwencji nie mają zastosowania do postępowań, w których dąży się do wznowienia postępowania zakończonego ostatecznym wyrokiem (patrz m.in. decyzje Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 26 października 2004 r. nr 13990/04, LEX nr 145734; z dnia 15 marca 2005 r. nr 51744/99, LEX nr 148873; decyzja Europejskiej Komisji Praw Człowieka z dnia 17 stycznia 1995 r.

nr 25084/94, LEX nr 40881). Wyrażony powyżej pogląd znalazł także aprobatę w polskiej doktrynie prawa (zob. m.in. Cz. Kłak, *Skarga na przewlekłość postępowania karnego a Europejska Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności*, Rzeszów 2011, s. 63).

W postępowaniu wznowieniowym, które w sprawach karnych może w pewnych sytuacjach być wszczęte również z urzędu, nie bada się zasadniczego dla sprawy przedmiotu. Postępowanie to zmierza do analizy przesłanek, które mogą powodować wzruszenie wydanego już prawomocnego orzeczenia sądowego, które korzysta z domniemania prawidłowości w drodze nadzwyczajnego środka, jakim jest instytucja wznowienia postępowania.

Sąd Najwyższy oceniając przesłanki dopuszczalności niniejszej skargi, doszedł do przekonania, iż stosownie do art. 430 § 1 k.p.k. w zw. z art. 429 § 1 k.p.k. w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość, należało pozostawić ją bez rozpoznania, ze względów wskazanych powyżej.

Rozstrzygnięcie o kosztach w punkcie 2 postanowienia wynika z treści art. 624 § 1 k.p.k. w związku z art. 634 k.p.k. w zw. z art. 8 ust. 2 u.s.p.p.

Aleksander Stępkowski Mirosław Sadowski Paweł Wojciechowski

[SOP]

[ał]